Borregaard

Nærings- og fiskeridepartementet

thomas.malla@nfd.dep.no

Sarpsborg, 14. august 2015

Innspill til nasjonal bioøkonomistrategi

Vi ser med interesse at Regjeringen har satt i gang et arbeid for å lage en nasjonal bioøkonomistrategi. En økt satsing på virksomheter innen dette området er interessant og viktig både i møte med klimautfordringene og overgangen til fornybare alternativer – og som ett av flere områder som langsiktig kan gi Norge ny vekst og forretningsmuligheter som er viktig når andre næringer reduseres.

Borregaard har i dag en unik posisjon i flere nisjemarkeder med sine spesialiserte produkter basert på tømmer. Borregaards strategi er å være verdensledende innen innovasjon og produktivitet innen sine satsingsområder. Denne langsiktige strategien har gitt selskapet sterke globale posisjoner og god lønnsomhet. Vi tror at våre erfaringer som aktør i bioøkonomien kan være relevant også i utviklingen av en nasjonal bioøkonomistrategi.

Samtidig er det viktig at vi hensyntar den globale arenaen vi opererer på. Bedriftene som skal operere med biobaserte produkter må både konkurrere med petrokjemiske alternativer og operere på en internasjonal konkurransearena. Dersom biobaserte produkter og løsninger skal øke til en ny stor vekstnæring, må rammebetingelser, avgifter, støtte og prioriteringer stimulere til utvikling og bruk av slike produkter. Tilnærmingen må ikke være subsidier, men mer at denne næringen kan konkurrere på «like» vilkår ved at fossile og ikke fornybare alternativer prissettes og gis rammer i samsvar med de klima- og miljøutfordringer disse alternativene medfører.

Nedenfor vil vi trekke frem en del momenter vi mener er viktige i en langsiktig biøkonomistrategi:

1. Skogen er i en særstilling som kilde til biomasse

Av tilgjengelig biomasse i Norge som ikke benyttes til mat eller fôr, er skogen i en særstilling. Denne biomassen er interessant fordi den er betydelig i omfang og kan potensielt vokse mer. Ved en bærekraftig og langsiktig forvaltning, er det fullt mulig å øke både uttak og ivareta biologisk mangfold og det CO2-lager som skogen også utgjør. Det er denne råvaren som derfor i særlig grad kan danne grunnlaget for en bærekraftig bio-industri i Norge på både kort og lang sikt.

Utfordringene er særlig knyttet til bedre løsninger for gode og kostnadseffektive måter å få biomassen fra skog til industri på. På dette området bør det utvikles bedre løsninger enn i dag.

På lengre sikt kan man muligens se for seg biomasser fra havet, men der har Borregaard liten innsikt å bidra med.

Borregaard
P.O. Box 162
NO-1701 Sarpsborg
Norway

Tel. +47 69118000
Fax. +47 69118770
borregaard@borregaard.com
www.borregaard.com

Enterprise No.
NO 916 694 385 VAT

2. Vi må søke høy verdiskaping

En viktig føring for utvikling av virksomheter basert på biomasse, er det som generelt er viktig for industri- og næringsutvikling i Norge; behovet for høy verdiskaping i prosesser og produkter. Norge har et høyt kompetansenivå og dette i kombinasjon med vårt høye kostnadsnivå tilsier at vi må søke mot produkter og løsninger som har høy verdiskaping basert på avanserte produkter og kompetansebaserte løsninger. Å basere en industri- og næringsutvikling på lave råvare- og energikostnader for å lage enkle standardprodukter, er neppe bærekraftig i Norge.

Vi må dermed ta med oss lærdommene fra petroleumsøkonomien inn i bioøkonomien. Et oljeraffineri har typisk 80% av inntjeningen fra 20% av volumet, og det er de mer spesialiserte og høyverdiproduktene som står for det vesentlige av inntjeningen. Det er mye mindre inntjening på volumproduktene som ofte er energibærere. Slik vil det også være med fremtidens bioraffinerier. Derfor må vi søke å utvikle produkter med høy verdiskapning i størst mulig grad.

Det vil likevel også i biobaserte virksomheter være store strømmer man ikke kan finne bedre anvendelse for enn som energibærere (drivstoff, varme, strøm) og som derfor utgjør en naturlig, men ikke tilstrekkelig, del av utnyttelsen av biomassen.

I en nasjonal bioøkonomistrategi vil det være naturlig at man særlig legger til rette for og stimulerer til høy grad av videreforedling av biomassen i Norge; det er på dette området verdiskapingen er størst.

3. Betydelig satsing på forskning og utvikling

Skal Norge videreutvikle og skape ny virksomhet innen bioøkonomien, må basisen for dette være kunnskap, kompetanse og forretningsutvikling innen råstofftilgang, produksjonsprosesser og markedsforståelse.

Støtte og stimulering til forskning og innovasjonsprosjekter må derfor være et helt sentralt virkemiddel i en slik strategi. Dette medfører en opptrapping av kunnskapsoppbygging, utviklingsprosjekter og investeringer før inntektene er på plass og mens det ennå er stor risiko både teknologisk og markedsmessig. Offentlige støtteordninger til forskning og innovasjon vil være avgjørende for å få fram tilstrekkelig antall gode prosjekter så raskt som mulig.

Innovasjonsprosessene vil kunne være lange og krevende og det er viktig at det er støtteordninger i hele prosessen fra FoU, via pilot- og demonstrasjonsanlegg til bistand til markedsintroduksjon.

Offentlige tiltak på dette området kan omfatte:

- Målrettet støtte til universiteter og institutter for å bygge opp kunnskapsbasen
- **Nærings- og bedriftsrettet FoU-støtte til teknologiutvikling i alle faser fra laboratoriet frem til første fullskala produksjonsanlegg**
- Skape hjemmemarkeder for produktene i en startfase på områder hvor det offentlige kan skape rammebetingelser og/eller etterspørsel for biobaserte produkter.

Det er viktig at disse ordningene er sømløse og integrerte, slik at prosjekter ikke faller fra i en fase fordi det mangler støtteordninger.

Det er også avgjørende for å etablere en bred mulighetsfront at kriteriene for støtte ikke er for snevre, men med få, generelle føringer slik at de beste prosjektene vinner i konkurransen om støtte.

3. Planlegge for å stimulere til fornybar og sirkulær økonomi

I dag har vi en stor grad av det som betegnes lineær økonomi; vi høster inn begrensede ressurser (metaller, olje, kull, gass, mineraler osv) fra jordkloden, konverterer til produkter, forbruker produktene og kaster dem. Energi forbrukes og går tapt i hvert trinn. Dette er ikke en bærekraftig strategi. I fremtidens bioøkonomi må vi planlegge for en sirkulær økonomi som legger til rette for bevisst råstoffbruk, gjenbruk, resirkulering og energigjenvinning allerede i utviklingen av prosesser, produkter og tjenester. Fornybart karbon må komme fra biomasse som behandles som en knapp ressurs, og bør derfor benyttes til anvendelser der det ikke finnes andre fornybare alternativer. Biomassen bør ut fra dette brukes til materialer, kjemikalier og drivstoff til fly og tungtransport. Til stasjonær energi og drivstoff til mindre kjøretøyer finnes det andre fornybare alternativer. Først etter at biobaserte produkter har gjort sin tjeneste i samfunnet, kan energigjenvinning være aktuelt. Videre kan rest-materialer fra bioraffinerier og fraksjoner fra skogen som ikke er egnet til produkter også benyttes til energiformål. .

4. Skape hjemmemarkeder

For å hjelpe en gryende bio-industri, er et viktig virkemiddel å skape et hjemmemarked. Det er spesielt to virkemidler som kan tas i bruk:

- **Påbud om bruk**
  Det kan f.eks. være innblandingspåbud/omsetningspåbud for drivstoff, påbud om bruk av bærekraftige biobaserte produkter når slike alternativer finnes (emballasje, bygningsmaterialer, kjemikalier osv.)
- **Offentlige innkjøpsordninger**
  Med offentlige innkjøpsordninger kan man sikre en omsetning i tidlig fase for en industri/produktgruppe til volumet har kommet opp på et nivå så produksjonen blir lønnsom uten støtteordninger. Et sterkt hjemmemarked er også et godt springbrett for eksport.
- **Bærekraftskriterier**
  Faktabaserte (eks. LCA-analyser)

5. Forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser

Et fundament for en god industri- og næringspolitikk er at de politisk bestemte rammebetingelsene er konkurransedyktige internasjonalt, stabile og forutsigbare. Dette vil også være avgjørende for å utvikle en sunn bioøkonomi. Spesielt når det gjelder å etablere ny industri kreves langsiktighet og forutsigbarhet. Det vil redusere risiko i prosjektene og være avgjørende for å tiltrekke seg finansielle investorer. Videre må også rammebetingelsen være konkurransedyktige med både andre land vi konkurrerer med, og med fossile produkter bioproduktene konkurrerer med.

Viktige elementer i slike rammebetingelser er skatte- og avgiftsnivå, utdannings- og kompetansetilgang, samferdselsløsninger (se under) og ikke minst en økonomisk politikk som bidrar til «riktig» valutakurs.

Transport/logistikk
En bioøkonomi vil være avhengig av transport- og logistikkløsninger for å få biomassen fram til foredling. Pga Norges topografi og lange avstander både til råstoff og globale markeder, er effektive transportløsninger svært viktig for å kompensere for det avstandshandicap man i utgangspunktet har.

Tiltak som er viktig på dette området er:
- Flere og bedre skogsbilveier
- Bedre kommune- og fylkesveier som tåler tømmertransport
- Jernbaneløsninger som er egnet for godstransport (terminaler, krysningsspor)
- Effektive havneløsninger

6. Det er summen av tiltak som gir resultater

Utvikling av en ny næringsgren som bioøkonomien kan bli, vil kreve en langsiktig innsats med et bredt sett av virkemidler og tiltak. Vi har pekt på flere forhold som vi mener er viktige, men det må understrekes at det er summen av tiltak som avgjør om det er tilstrekkelig for å stimulere til videreutvikling og nyskaping på området.

Oppsummert vil vi si at kjernen i bioøkonomistrategien må være utvikling og produksjon av avanserte produkter og prosesser med høy verdiskaping. En forutsetning for dette er betydelig innsats og støtte til forskning og utvikling. Så vil produktivitet og kostnadseffektivitet være avgjørende for denne næringens konkurransekraft. Da vil gode rammebetingelser og effektive råstofftilgang og transportløsninger være viktig.

Med hilsen
BORREGAARD

Dag Arthur Aasbø
Direktør – Organisasjon og samfunnskontakt